

Vlaams
Parlement

ingediend op **42** (2019-2020) – Nr. 2
10 februari 2020 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Jeremie Vaneeckhout en Orry Van de Wauwer

over het jaarverslag

van het Kinderrechtencommissariaat

2018-2019

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;
Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloomans;
Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;
Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;
Elisabeth Meuleman, Gustaaf Pelckmans;
Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Kerkels, Philippe Muylers, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;
Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;
Maaïke De Rudder, Tinne Rombouts;
Els Ampe, Bart Tommelein;
Tine Van den Brande, Jeremie Vaneekhout;
Katia Segers.

Documenten in het dossier:

42 (2019-2020) – Nr. 1: Jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat

INHOUD

I.	Uiteenzetting door Caroline Vrijens, kinderrechtencommissaris.....	4
II.	Bespreking.....	7
1.	Vragen en opmerkingen van de leden	7
1.1.	Tussenkost van Tinne Rombouts	7
1.2.	Tussenkost van Jeremie Vaneeckhout	8
1.3.	Tussenkost van Steven Coenegrachts	8
1.4.	Tussenkost van Filip Brusselmans	9
1.5.	Tussenkost van Freya Perdaens	9
1.6.	Tussenkost van Hannes Anaf	9
2.	Antwoorden van de kinderrechtencommissaris.....	10
3.	Slotreplieken	14
3.1.	Aanvullende vragen en opmerkingen van de leden	14
3.2.	Aanvullende antwoorden van de kinderrechtencommissaris.....	15
	Gebruikte afkortingen	166
	Bijlagen: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media besprak op woensdag 22 januari 2020 met kinderrechtencommissaris Caroline Vrijens het Jaarverslag 2018-2019 van het Kinderrechtencommissariaat. De kinderrechtencommissaris maakte bij haar uiteenzetting gebruik van een powerpointpresentatie die terug te vinden is op de [dossierpagina](#) van dit verslag (bijlage 1) op www.vlaamsparlement.be. Ze werd tijdens de bespreking bijgestaan door Leen Ackaert, beleidsadviseur bij het Kinderrechtencommissariaat, en Chris Vleugels, adviseur bij de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat. Voorafgaandelijk aan de bijeenkomst verspreidde het Kinderrechtencommissariaat op maandag 20 januari 2020 nog een advies over de beleidsnota Jeugd (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 145/1) onder alle Vlaamse volksvertegenwoordigers. Dit advies is eveneens terug te vinden op de hogergenoemde dossierpagina bij dit verslag (bijlage 2).

I. Uiteenzetting door Caroline Vrijens, kinderrechtencommissaris

Caroline Vrijens formuleert bij de aanvang van haar uiteenzetting nog even de kernopdracht van het KRC: het distilleren van adviezen uit de meldingen. In tegenstelling tot de Franstalige kinderrechtencommissaris die ressorteert onder de uitvoerende macht, is het Vlaamse KRC ingebed in het Vlaams Parlement. Dat is een troef want het biedt garanties op onafhankelijkheid.

Via het parlement kan het KRC wegen op het beleid en structurele knelpunten voor kinderen en jongeren op de politieke agenda zetten. Een ander groot voordeel is dat het rechtstreeks kan communiceren met de politiek verantwoordelijken en een zicht van binnenuit heeft op de beleidsagenda. Via het KRC kan het parlement dan weer de vinger aan de pols houden over wat er leeft bij kinderen en jongeren en hen effectief een stem geven in het beleid. Kinderen, jongeren en ouders denken natuurlijk niet in beleidsdomeinen. Het KRC kan echter verbanden leggen en de implicaties hiervan voor de jongeren bepalen. Het KRC heeft een grote expertise over kindspecifieke domeinen. Het parlement kan die benutten door advies te vragen. Het KRC is steeds bereid zijn adviezen te verduidelijken in een individueel gesprek of een hoorzitting in het Vlaams Parlement. Tot slot roept ze de parlementsleden op in te grijpen op de structurele problemen waar kinderen nu op botsen.

De Commissie van Toezicht is opgericht bij decreet in 2017 (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 633/1-6, decreet houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van kinderrechtencommissaris, van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, met het oog op de organisatie van het externe toezicht en de externe klachtenregeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren). Het is een ploeg van veertien vrijwilligers, de zogenaamde maandcommissarissen, die toezicht houden op de rechten van kinderen en jongeren in gesloten en besloten Vlaamse instellingen, zoals de gesloten gemeenschappen van jongerenwelzijn en de proefprojecten voor beveiligde opvang van kinderen en jongeren. De commissie is niet opgericht uit wantrouwen tegenover de instellingen of de overheid, maar als extra venster van de samenleving op het leven van die kinderen en jongeren. De kinderrechtencommissaris is voorzitter van de commissie. Ze nodigt de parlementsleden alvast uit op de presentatie van het jaarverslag van de Commissie van Toezicht op woensdag 25 maart 2020.

Per jaar behandelen de vijf klachtenmedewerkers van het KRC meer dan 1200 meldingen over schending van kinderrechten in alle Vlaamse bevoegdheidsdomeinen en dit zowel van kinderen en jongeren, professionals, ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken, maar ook iedere andere burger. In 2018-2019 (slide 9)

gaan de meeste meldingen over het recht op onderwijs, waarvan het grootste deel over het sanctiebeleid van scholen. Sommige scholen zijn heel streng. Er zijn zelfs definitieve uitsluitingen van lagereschoolkinderen. Ook zijn er klachten over het gebrek aan samenwerking tussen Onderwijs en Welzijn. Nochtans is die samenwerking nodig om te vermijden dat kinderen en jongeren uit de boot vallen, wat meer en meer gebeurt. Op de tweede plaats komen meldingen over het gezin, vaak over echtscheidingen of schrijnender vechtscheidingen, waarvan kinderen de dupe zijn. Het KRC pleit bij gerechtelijke procedures voor een hoorrecht voor alle kinderen, dus ook voor jonge kinderen. De volgende groep klachten gaat over het recht op hulp en bijstand aan minderjarigen, dus over jeugdhulp, kinderpsychiatrie, gezondheidszorg. Het KRC klaagt al jaren de wachtlijsten aan. Niet alleen is wachten op noodzakelijke hulp onaanvaardbaar, vaak worden de problemen er alleen maar complexer op. Andere klachten gaan over het ontbreken van een vertrouwenspersoon, waar elk kind en jongere recht op heeft.

Tot slot zijn er nog kleinere klachtengroepen, waaronder die over het recht op vrije tijd. Het KRC kreeg bijvoorbeeld klachten van ouders die de sluiting van speelpleinen in Antwerpen aanklaagden. In een advies raadde het KRC de stad Antwerpen een alternatief speelbeleid aan, een zogenaamd speelweefsel met onderling verbonden kleinere speelplekken. Minder concentratie van spelende kinderen vermijdt immers last voor omwonenden.

Op het vlak van gezond en ethisch sporten zijn er de voorbije jaren belangrijke stappen gezet, zoals de aanspreekpunten integriteit. Het KRC brengt melders in contact met die aanspreekpunten, en volgt de klachten op. Het suggereert na te gaan of iets vergelijkbaars kan geïnstalleerd worden bij niet-erkende en niet bij een federatie aangesloten clubs.

Kinderen, ook van jonge leeftijd, worden soms uitgesloten van competitie omdat sportclubs weigeren hen toe te staan over te stappen naar een andere club. Gezinnen worden te weinig geïnformeerd over de rechten en plichten voor aansluiting en transfers. Het is aan de clubs om de weigering van een transfer goed te overdenken. Verschillende federaties doen het goed, het KRC vraagt om die goede praktijken te verspreiden.

Klachten over media gaan vaak over het herkenbaar afbeelden van kwetsbare jongeren, dus over het recht op privacy, het recht op afbeelding en het recht om vergeten te worden. De klachtenlijn bemiddelt dan bij journalisten en redacties. Zo nodig wordt het dossier 'warm' overgedragen aan de Raad voor Journalistiek of de Gegevensbeschermingsautoriteit. Uit de meldingen blijkt dat de media kinderen en ouders niet altijd goed informeren of toestemming vragen. Nochtans is dat nodig, zeker als het programma gaat over zwaardere thema's zoals jeugdhulp of armoede, of als het programma langer loopt. Soms trekken kinderen of hun vertegenwoordigers de toestemming in, tijdens of na de opnames. Ze willen liever niet meer op televisie komen of voelen zich te kijk gezet. Het KRC vraagt daarover vooraf goede afspraken te maken, en daarnaast altijd behoedzaam te werk te gaan bij het in beeld brengen van minderjarigen.

In 2018-2019 maakte het KRC op basis van structurele knelpunten, gedetecteerd in de klachten, ook schriftelijke adviezen, op eigen initiatief en op vraag: over een kindvriendelijk Woninghuurdecreet, over jeugdhulp en adoptie, over het jeugd-delinquentierecht, over het afstammingscentrum en de DNA-databank, over het decreet Buitenschoolse Kinderopvang; over een straffer jeugd- en kinderrechtensbeleid enzovoort. Die adviezen zijn terug te vinden op de website van het KRC.

Na deze terugblik op 2018-2019 licht Caroline Vrijens de plannen voor de komende jaren toe door de beleidsnota Jeugd van minister Benjamin Dalle te becommentariëren. Het KRC is het volledig eens met het voornemen van de minister om het Vlaams

jeugdbeleid op de kinderrechten te enten. Het KRC vraagt hem daarvoor samen te werken met alle beleidsdomeinen en -niveaus. Het VN-Kinderrechtencomité vraagt trouwens een actieplan voor alle kinderrechten, wat in contrast staat met slechts vijf prioriteiten in het vernieuwde Vlaamse Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan. Hoewel het KRC de motieven begrijpt, hebben voorgaande pogingen om te werken met prioriteiten op zich niet tot een meer slagkrachtig beleid geleid. Kortom, het KRC vraagt het beleid niet te beperken tot die prioriteiten.

Het KRC juicht het verticaal overleg toe. In het verlengde van het JKP zal het KRC samen met de Vlaamse Jeugdraad jaarlijks apart overleggen met iedere Vlaamse minister. Het schaart zich achter de kind- en jeugdreflex, maar ziet wel enkele kritische succesfactoren: met name dat hij van bij het begin van het beleidsproces toegepast wordt, door experts en met het mandaat om effectief bij te sturen.

Het is goed dat jeugdinformatie een prioriteit is van de minister. Algemene digitale informatie op zich is echter onvoldoende, kinderen en jongeren hebben vaak een concrete, praktische en ook mondelinge vertaling nodig. Het KRC vraagt dat informatie die impact heeft op het leven van kinderen en jongeren, bijvoorbeeld schoolreglementen en beslissingen van de jeugdrechter, voldoen aan het WAT WAT-label, met principes als participatie, emancipatie en transparantie.

Het KRC verwijst vooral ouders en professionals geregeld door naar jeugdrecht.be. SAM vzw, die de site beheert, verliest echter een vierde van zijn middelen. Het KRC vraagt dan ook jeugdrecht.be van besparingen te vrijwaren.

Aangaande het lokale beleid is het KRC tevreden dat de minister blijft inzetten op het label Kindvriendelijke Steden en Gemeenten en het Vlaams netwerk van die steden. Zowel label als netwerk moet evenwel ondersteuning, financieel en praktisch, krijgen van het Vlaamse beleid. De decentralisatie van het jeugdbeleid biedt kansen, maar houdt ook risico's in. Vlaanderen moet goed blijven monitoren dat de middelen voor de juiste doeleinden ingezet worden. In de beleidsnota is er sprake van een tweemeting en een Vrijetijdsmonitor. Het KRC is daar voor maar vraagt een bredere invalshoek: niet alleen vrije tijd, maar alle kinderrechten.

De besparingen baren het KRC zorgen omdat ze de kinderrechten onder druk kunnen zetten. Zo is het bezorgd over de vrijetijdsparticipatie van kwetsbare kinderen als het aanbod duurder of zelfs geschrapt wordt. Het jeugdwerk heeft al bespaard. De kinderrechtencommissaris vraagt het parlement in het oog te houden of er nog voldoende rek zit op de veerkracht van het jeugdwerk. Voorts uit ze haar zorgen over de besparingen op de bovenbouw die jeugdwerkorganisaties en lokale besturen ondersteunt. Het is een trend op dergelijke organisaties te besparen, hoewel ze heel belangrijk zijn voor mensen op het terrein.

Het KRC zal een advies uitbrengen over het nieuwe mediabeleid. Minderjarigen hebben recht op bescherming, op privacy, op passende informatie. Onder het Europese Netwerk van Kinderombudsmannen (ENOC) ressorteert een project Europees Netwerk van jeugdambassadeurs (ENYA), dat vorig jaar getrokken werd door de Vlaamse en de Franstalige kinderrechtencommissarissen. Jongeren zeggen weliswaar te genieten van de voordelen van de digitale wereld, maar tonen zich tegelijk ook bezorgd over hun rechten op sociale media, over fake news. Ze stelden een statement op om de aandacht te vragen van het Europese beleidsniveau over bepaalde onderwerpen.

De omzetting van de AVMD-richtlijn biedt kansen om kinderen en jongeren beter te beschermen. De spreker vraagt de kijkwijzermethode uit te breiden tot lineaire en niet-lineaire omroepen en videoplatformdiensten, zoals minister Sven Gatz van plan was, maar ook aan de huidige categorieën van geweld, angst, seks en seksualiteit, discriminatie, drugs en/of alcoholmisbruik en grof taalgebruik, gokken toe te voegen.

Het kenniscentrum Mediawijsheid doet cruciaal werk om kinderen en jongeren te informeren, onder andere in de scholen zelf. Het KRC vraagt om de positie die het centrum in de praktijk inneemt, decretaal te verankeren en ervoor te zorgen dat het ook in het onderwijs volop zijn rol kan spelen. Het commissariaat mist de thema's cyberpesten en digitale kloof in de beleidsnota Media (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 144/1). Voor cyberpesten kan het kenniscentrum een rol spelen, maar voor de digitale kloof spelen niet enkel competenties maar ook toegankelijkheid en financiële middelen een rol. Gezien de digitale organisatie van de samenleving en meer en meer de school, mist een grote groep kinderen en jongeren aansluiting.

De kinderrechtencommissaris werkt aan een beleidsplan voor haar mandaatperiode. In 2020 wil ze praten met kinderen en jongeren om voeling te krijgen met de zaken waarop zij botsen. Ze zal daarbij focussen op kinderen en jongeren in een kwetsbare situatie: in de jeugdhulp, psychiatrie, buitengewoon onderwijs, op de vlucht, in armoede. Die input zal de plannen van de volgende jaren stofferen.

De basisopdracht, namelijk klachtenbehandeling en advieswerk, neemt veel van de tijd van het veertienkoppige team in beslag. Daarnaast zal het KRC dit jaar extra inzetten op het recht op inspraak van kinderen en jongeren en op de opvolging van de implementatie van het decreet Jeugddelinquentierecht van 15 februari 2019 en van de persoonsvolgende financiering voor kinderen en jongeren met een beperking. Uit de klachten blijkt dat op het vlak van kinderarmoede, het recht op onderwijs, bescherming tegen elke vorm van geweld, ook in vechtscheidingen, pesten enzovoort nog een en ander structureel fout loopt, waardoor het vooralsnog aandachtspunten zullen blijven.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkoms van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts leidt uit het informatierijke verslag af dat het KRC goed werkt. Ze is elk jaar weer verbaasd over het aantal klachten. Ze informeert naar verschuivingen of trends in de aard ervan. Zo die er zijn, kent het KRC daar de redenen van? Voor de Vlaamse kind- en jeugdreflex kan de methode van de kindvriendelijke steden en gemeenten inspirerend werken. Ziet het KRC voor zichzelf nog nieuwe manieren om die reflex in alle Vlaamse beleidsdomeinen te laten doordringen? Zo ja, hoe?

Aantrekkelijke jeugdinformatie op maat van de huidige generatie zal altijd een uitdaging blijven, en inderdaad niet alleen digitaal. Als jeugdrecht.be ook relevante informatie geeft voor kinderen en jongeren, is het nodig die informatie ook via WAT WAT bereikbaar te maken. Is het ontbreken van een link een bewuste keuze? Zo ja, waarom?

Heeft het KRC adviezen voor bepalingen over reclame in een nieuw decreet Mediawijsheid? Voor het lid mogen die best streng zijn. Reclame heeft immers een bijzonder grote impact op kinderen en jongeren. Hoewel het cyberpesten niet als dusdanig vermeld is in de beleidsnota, heeft het lid bij de besprekingen gemerkt dat de minister daar wel degelijk bezorgd over is. Ook voor Tinne Rombouts heeft het kenniscentrum Mediawijsheid daarin een belangrijke rol te spelen. De digitale kloof is een zorg voor het beleidsdomein Jeugd maar ook voor andere beleidsdomeinen zoals Onderwijs.

1.2. Tussenkomst van Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout hoopt op geregelde contacten met het KRC opdat het parlement op een structurele manier de aandacht voor kinder- en jeugdrechten warm zou houden. Ook hij is bezorgd over wat er allemaal misloopt op de sociale media, over de macht van advertenties, maar ook over misbruik van beelden. Waar er nog enigszins actie kan worden ondernomen tegen expliciete beelden, is dat moeilijker met onschuldige foto's. Wat kan er gedaan worden tegen het gebruik van onschuldige foto's, bijvoorbeeld kampfoto's zelfs van vele jaren later, bijvoorbeeld op pedofiele websites? Jonge ouders tonen enthousiast hun kroost om hun geluk met iedereen te delen. Het is niet gezegd dat die kinderen over een tiental jaar gelukkig zijn met beelden van hen in het kraambed. Is dat iets waar het KRC acties over plant?

Al meer dan vijftien jaar verhogen de middelen van het jeugdwerk niet, wel integendeel. Dat kan niet anders dan de kwaliteit en de veerkracht ervan beïnvloeden. Ontvangt het KRC daarover signalen via zijn klachtenlijn? Kan het daaruit al conclusies trekken? Het jeugdwerk is populairder dan ooit. Het lid maakt zich zorgen dat er niet voldoende vrijwillige begeleiders meer gevonden zullen worden.

Voor hem mochten de bepalingen over democratische betrokkenheid in het regeerakkoord en de beleidsnota een stuk ambitieuzer. Welke mogelijkheden ziet het KRC binnen de lijnen van de regeringsplannen? Hoe kan er bijvoorbeeld voor gezorgd worden dat de kinder- en jongerenreflex niet tot een louter theoretische afweging beperkt wordt? Hoe ziet het KRC zijn rol in de plannen van de minister om kinder- en jongerenrechten structureel te integreren in het beleid op alle vlakken? Is het overleg met de andere ministers al gepland? Dat de minister van Cultuur beslist over participatieprojecten voor kansengroepen zonder af te stemmen met de administratie noch de minister van Jeugdzaken, is alvast tekenend. In welke commissies zal het KRC zijn jaarverslag presenteren? Ook in de commissies Binnenland en Mobiliteit, zoals de parlementsvoorzitter suggereerde?

Hoe werd het KRC betrokken bij de totstandkoming van de beleidsnota's of het regeerakkoord? Hoe zal het een rol spelen bij het bepalen van de prioriteiten voor het JKP? Welke budgetten denkt het dat er daarvoor nodig zijn? Hij informeert voorts hoe het KRC de toegankelijkheid van jeugdwerk voor kwetsbare groepen monitort. Bestaat er een systeem om de prijzen van kampen of andere vrijetijdsactiviteiten te volgen? Groen is voor autonomie van de lokale besturen en hoopt op voldoende dynamiek voor een toekomstgericht kinder- en jongerenbeleid op alle domeinen, dus niet enkel jeugdwerk. Volgt het KRC wat er in de gemeentelijke beleidsplannen dienaangaande staat? Gebruikt het daarvoor de Vrijetijdsmonitor? Zal het nog bijkomende initiatieven nemen? Hoe zal het de evoluties op gemeentelijk vlak volgen?

1.3. Tussenkomst van Steven Coenegrachts

Steven Coenegrachts drukt zijn appreciatie uit voor de presentatie van het jaarverslag, dat weerom geïllustreerd is met tal van cases. Permanente communicatie, onder meer over rechten in de sportclubs, blijft ook voor ouders nodig, net als kinderen zijn er telkens nieuwe van. Terzijde meldt hij dat zijn achtjarige kind op de iPad reclame kreeg voor woningverzekeringen, wat hij een vreemde afstemming vindt.

De logische consequentie van de inkanteling van de sectorale subsidies in het Gemeentefonds is dat de Vlaamse overheid de gemeenten niet meer oplegt hoe hun beleid eruit moet zien en niet meer evalueert of dat beleid kwaliteitsvol is. Hij waarschuwt voor een terugkeer naar de keizer-kostermentaliteit van controle door het Vlaamse niveau. Gemeenten met het kindvriendelijkheidslabell krijgen sectorale subsidies en worden begeleid door het netwerk. Het is zaak om gemeenten die het label nog niet hebben, te betrekken bij het uitwisselen van goede praktijken.

1.4. Tussenkomst van Filip Brusselmans

Ook *Filip Brusselmans* maakt zich zorgen over het online publiceren van foto's van zeer jonge kinderen. Voorts informeert hij welke impact op de klachtenlijn het KRC verwacht van het Jeugddelinquentierecht. Hoe zal het daarvoor zijn werking aanpassen? De Vlaamse inspanningen voor een leerloopbaan voor kinderen zijn een goede zaak, maar hij acht een coherente strategie nodig tegen schooluitval. Hoe is het commissariaat daarbij betrokken? Hij is het eens met de opmerkingen over de lange procedures voor vluchtelingen. Wordt het commissariaat in zijn klachtenwerking ook geconfronteerd met illegalen? Hoe werd daarmee omgegaan? Hoe staat het commissariaat tegenover het repatriëren van de zogenaamde IS-kinderen?

Positief in het rapport zijn de vele cases die ter illustratie aangevoerd worden. Hij informeert welk gevolg de directie gaf aan de klacht van Mehmet over zijn racistische juffrouw en of Unia effectief werd ingeschakeld. Heeft de moeder nadien nog opnieuw het KRC gecontacteerd? Toezien op de rechten van het kind is niet alleen een Vlaamse maar ook een lokale aangelegenheid. Het jaarverslag stelt terecht dat een lokale structurele inbedding van het kinderrechtbeleid nodig is. Is het KRC daarbij betrokken? Zo ja, hoe?

1.5. Tussenkomst van Freya Perdaens

Freya Perdaens denkt dat deze commissie, waarin de coördinerend minister van Kinderrechten verantwoording aflegt, de taak heeft het KRC-jaarverslag heel uitvoerig te bekijken. Bij de voorstelling van dat jaarverslag op 20 november 2019 zei minister Benjamin Dalle dat werk maken van een kindvriendelijk beleid een uitdaging is voor de voltallige Vlaamse Regering. Ze hoopt dat de minister als een zorgzame grote broer zijn collega's daarbij begeleidt. De parlementsleden moeten erop toezien dat ze iedereen vertegenwoordigen, ook zij die nog geen stemrecht hebben.

De veelzeggende titel van het jaarverslag 'Kinderen willen écht gehoord worden', wordt kracht bijgezet door de vele klachten en meldingen die het KRC ontving. De meest kwetsbare jongeren kunnen niet vaak genoeg te horen krijgen dat er mensen zijn die naar hen willen luisteren, dat ze ergens terechtkunnen, en dan zeker niet alleen digitaal. Wat zijn de verzuchtingen van het KRC aangaande de Vrijetijdsmonitor, onder meer qua toegang tot de data? Een betaalbaar en toegankelijk vrijetijdsaanbod is immers wezenlijk. Voorts acht het lid het juist om te stellen dat moet worden voorkomen dat kinderrechten onder druk zouden komen te staan, het is voorbarig te zeggen dat ze al onder druk staan, zoals in het verslag te lezen is. Ze vraagt tot slot of er meer klachten komen over het verspreiden van foto's via de sociale media, over het recht om vergeten te worden. Zo ja, is dat omdat er meer ruchtbaarheid aan gegeven wordt of omdat er gewoon meer feiten zijn, bijvoorbeeld cyberpesten? Hoe ziet het KRC zijn rol daarin?

1.6. Tussenkomst van Hannes Anaf

Hannes Anaf vraagt wat het Vlaams Parlement kan doen voor het hoorrecht voor jonge kinderen. De commissie Welzijn behandelde recent een verzoekschrift daarover. Hij informeert of er ook mislukte bemiddelingspogingen zijn van het KRC bij gemeenten die speelpleintjes sloten wegens geluidsoverlast. Hij wil ook graag weten of het KRC samenwerkt met de aanspreekpunten integriteit in de sportwereld in het geval van klachten. Worden kinderen en jongeren voldoende betrokken bij die klachtenbehandeling? Gaan de klachten over jonge kinderen? Zijn het de clubs die kinderen tegenhouden of de reglementen van de bonden? In welke sporten gebeurt dat? Wat zijn de redenen die aangehaald worden bij uitsluiting uit sportclubs?

Ook hij vindt dat het JKP alle kinderrechten moet verdedigen. Als er dan toch vijf prioriteiten moeten worden gekozen, welke moeten dat dan zijn volgens het KRC? Ondanks beloftes in die zin is de Vlaamse Jeugdraad niet betrokken bij het opstellen van de beleidsnota's. De ministers die antwoordden op hun opmerkingen, verwezen naar het JKP. Dat wekt de indruk dat het overleg inderdaad beperkt zal blijven tot vijf prioriteiten terwijl het over alle rechten moet gaan. Hoe is het KRC betrokken bij de beleidsnota's?

Het steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing bekijkt de verschillen tussen de nieuwe en vorige lokale beleidsplannen vooral vanuit financieel oogpunt. De switch van het jeugdbeleidsplan naar een strategische meerjarenplan heeft er in zijn gemeente voor gezorgd dat kindvriendelijkheid een rode draad is doorheen het volledige gemeentelijke beleid. Merkt het KRC die trend in vele gemeenten? Of is dat beperkt, bijvoorbeeld tot de gemeenten die het label Kindvriendelijk hebben? Hij pleit voor voldoende steun voor wie het label heeft, maar ook voor de anderen opdat er geen twee snelheden zouden zijn en elk kind overal gelijke rechten zou hebben.

2. Antwoorden van de kinderrechtencommissaris

Caroline Vrijens stelt dat er wel degelijk verschuivingen zijn in het aantal en de aard van de klachten. Meldingen over onderwijs waren voorheen niet de grootste klachtengroep. Het aantal klachten over rechten in het gezin en bij vechtscheiding neemt toe. Ook over pesten zijn er veel klachten. Ze stelt voor dat het KRC deze evoluties eens in kaart zou brengen en de conclusies aan het parlement zou bezorgen. Ze herhaalt tevens wat het KRC vraagt over de kind- en jeugdreflex: zo vroeg mogelijk in het beleidsproces, opgesteld door experts en met het mandaat om iets te veranderen. Het KRC heeft daar onvoldoende mankracht voor, elk beleidsdomein zou daar eigen mensen voor moeten aanstellen. In haar ervaring worden reguleringsimpactanalyses en kind- en jongereneffectrapporten te laat in het beleidsproces opgesteld.

Op een vraag van minister Benjamin Dalle over de bundeling van sites en platformen als WAT WAT en jeugdrecht.be, waarschuwde het KRC dat er geen enkel facet mag verloren gaan. Jeugdrecht.be verspreidt technische en juridische informatie ook naar professionals. WAT WAT richt zich meer tot kinderen, jongeren en ouders.

In het op stapel staande advies over het mediabeleid, zal het KRC aandacht besteden aan de digitale reclame gericht op kinderen en jongeren. *Chris Vleugels* vult aan dat het advies in lijn zal liggen van al haar eerdere adviezen, namelijk de blootstelling van minderjarigen aan reclame beperken, zowel in hoeveelheid, in aard van de producten en in vormgeving én de regels ook afdwingbaar maken door de Vlaamse Regulator voor de Media te versterken.

Gelukkig worden mensen zich meer en meer bewust van het effect van foto's op sociale media. Over klachten over foto's van een school of jeugdbeweging wordt niet meer lacherig gedaan. Mediawijsheid bij kinderen, jongeren, ouders, scholen en vrijetijdsbewegingen is belangrijk, maar platformen en providers dragen in dezen een verpletterende verantwoordelijkheid. Zij moeten bijvoorbeeld de privacy standaard op gesloten zetten (het zogenaamde 'privacy by design'). Het is ook belangrijk dat ouders met hun kinderen praten, ook over wat zij willen dat hun ouders over hen posten. *Caroline Vrijens* stelt dat op de jaarlijkse samenkomst van de Europese kindombudsmannen in september 2019 over rechten van kinderen en jongeren in de digitale wereld, ook duidelijk en terecht gewezen werd op de grote verantwoordelijkheid van de privébedrijven, de providers. Vooralsnog zijn zij niet aan strikte privacyregels gebonden. Het KRC adviseert om na te gaan hoe zij verantwoordelijk gesteld kunnen worden voor het beschermen van de kwetsbare groep van de minderjarigen.

Het KRC heeft nog geen klachten van kinderen en jongeren gekregen over besparingen van jeugdbewegingen, aldus *Leen Ackaert*. Nochtans zijn er tal van signalen dat ze het moeilijker krijgen. Het is de taak van het KRC hun essentiële rol te blijven benadrukken en hen te steunen in het aanklaarten van financiële moeilijkheden. Het jeugdwerk blijft immers essentieel, ook voor tal van maatschappelijk kwetsbare jongeren. Het draagt via plezier en spel bij aan de cohesie en de fysieke en geestelijke gezondheid.

In aanloop van de lokale verkiezingen heeft het KRC een memorandum geschreven met enkele tips over hoe best kinderrechten op de agenda te plaatsen in de diverse beleidsdomeinen. Het KRC is van bij de start betrokken bij het label Kindvriendelijke steden en gemeenten. Zo zat de vorige kinderrechtencommissaris in de jury. Momenteel wordt nagegaan hoe men de implementatie kan verbeteren en hoe men de gemeenten procesmatig kan begeleiden; hoe ervoor te zorgen dat gemeenten met het label actief blijven; en hoe gemeenten die het label nog niet hebben meer te betrekken. Het netwerk stelt zijn deuren open voor alle gemeenten, ook diegene die het label niet hebben, verspreidt goede praktijken en verzorgt netwerken tussen gevorderde gemeenten en nieuwkomers enzovoort. Het decreet Buitenschoolse Kinderopvang van 3 mei 2019 biedt ook mogelijkheden en kan een startmotor zijn voor een kindvriendelijk beleid op lokaal vlak, onder andere door voor buitenschoolse activiteiten samen te werken tussen jeugdwerk, onderwijs en sport.

De lokale meerjarenplanning maakt iedereen in de sector bezorgd. De minister kaartte zelf de noodzaak aan om alert te reageren op evoluties. Is er nog een specifiek jeugdbeleid met aparte personeelsleden? Of wordt alles toegewezen aan vrije tijd, waardoor de bruggen tussen de beleidsdomeinen verdwijnen? Hoe wordt omgegaan met de lokale jeugdraad? In welke mate wordt er echt gehoor gegeven aan zijn adviezen? Zijn er netwerkmogelijkheden? Al die aspecten werden in kaart gebracht in de eenmeting, met de tweemeting kan dan de evolutie vastgesteld worden.

Caroline Vrijens verklaart dat het KRC wel degelijk wil overleggen met alle voor de kinderrechten relevante vakministers, in de eerste plaats met de ministers van Jeugd, Onderwijs en Welzijn. Ook wil het goede contacten met de kabinetten om zijn expertise ten volle te laten benutten. Op de uitnodiging van de voorzitter van het Vlaams Parlement om in alle commissies het jaarverslag toe te lichten, zoals onder andere in Wonen en Mobiliteit, gaat het KRC graag in. Het KRC is niet betrokken geweest bij het opstellen van het regeerakkoord en de beleidsnota's. Het werkt wel aan adviezen over de beleidsnota's waarvoor het dat nuttig acht. Die zullen kortelings publiek consulteerbaar zijn en aan het parlement bezorgd worden. Daarover zal het Kinderrechtencommissariaat ook overleggen met de bevoegde kabinetten en administraties.

Voor het monitoren van het lokaal beleid en de effecten op kinderen en jongeren van zaken zoals lidgelden en kamprijzen of het bijstaan van lokale besturen bij hun kinder- en jongerenbeleid heeft het KRC jammer genoeg onvoldoende personeel. Het beschouwt dat als een cruciale opdracht van de Vlaamse overheid.

Elke nieuwe relevante regelgeving, zoals het decreet Jeugddelinquentierecht, maar bijvoorbeeld ook de persoonsvolgende financiering voor kinderen met een beperking, kan – zeker als er kinderziekten opduiken – een impact hebben op de werking van het KRC. Het KRC is een tweedelijnsklachteninstantie, dus andere diensten krijgen de eerste klachten binnen, bijvoorbeeld de JO-lijn van het Agentschap Jongerenwelzijn. Dat neemt niet weg dat het KRC de stapsgewijze implementatie van het jeugddelinquentierecht op de voet volgt. Het zit ook in een stuurgroep die daarover advies geeft.

Schooluitval, tijdelijke en definitieve uitsluiting, hebben een nefaste impact op kinderen en jongeren. *Chris Vleugels* gaat bij klachten na wat er nog kan gebeuren aan communicatie en bemiddeling. Het KRC krijgt ook heel wat vragen over dit probleem van CLB- of CLW-medewerkers, bijvoorbeeld of jongeren die een persoonlijk ontwikkelingstraject volgen of in het deeltijds beroepsonderwijs zitten, voldoende kansen zullen krijgen in het opgewaardeerde duale leren. In de mate van het mogelijke tracht het KRC deel te nemen aan de provinciale netwerken dienaangaande, waar het met scholen en koepels en met jeugdwerk- en welzijnsorganisaties in gesprek gaat, problemen capteert enzovoort.

Caroline Vrijens stelt dat ook kinderen die hier illegaal verblijven, recht hebben op de verdediging van hun rechten. België heeft de Universele Verklaring van de Rechten van het Kind ondertekend, die geldt voor alle kinderen op zijn grondgebied. De repatriëring van de IS-kinderen is een delicaat dossier. Daarover zijn er gerechtelijke vonnissen. De kinderrechtencommissaris heeft zich daarover ook in de media uitgesproken. Het KRC heeft trouwens zitting in een federale commissie van Buitenlandse Zaken daarover, samen met de Franstalige kinderrechtencommissaris, de Vrije Universiteit Brussel en Child Focus. Sinds twee jaar zegt het KRC dat die kinderen, Belgische onderdanen, in groot gevaar zijn en dus moeten worden gerepatriëerd. Recent was er trouwens een vonnis in kortgeding van een Brusselse rechter. De meerderheid van die kinderen zijn onder de vijf jaar, ondervoed met blijvende gevolgen, soms gewond en ziek. Ouders zijn de eerste verantwoordelijken voor veiligheid, bescherming en zorg, maar als zij dat om wat voor reden ook niet doen, is het de verantwoordelijkheid van de overheid. De Belgische staat is verantwoordelijk voor hen. *Chris Vleugels* zal de uitkomst van het dossier van Mehmet, waarnaar hier gevraagd werd, aan de commissie bezorgen.

Leen Ackaert zegt dat de monitoring van de kinderrechten en dan vooral op nationaal en regionaal niveau al een lange geschiedenis kent. De Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind heeft ooit tal van administraties samengebracht om een stand van zaken en een evolutie te brengen van elk recht uit het Kinderrechtenverdrag. De Vrijetijdsmonitor inventariseert het aanbod en de mate waarin eraan geparticipeerd wordt. Het zou uitermate interessant zijn daarin extra gegevens te verzamelen, onder meer hoeveel jongeren uit de jeugdzorg of het buitengewoon onderwijs participeren aan de gemeentelijke initiatieven. Ook voor de andere rechten zou het een goede zaak zijn mocht er zo'n monitor bestaan.

Caroline Vrijens weet dat de hotline over seksuele uitbuiting van Child Focus gestaag meer meldingen krijgt. Daarvoor zijn er meerdere verklaringen mogelijk: het aantal gevallen stijgt; de klachtmogelijkheid of de mogelijkheid beelden te laten weghalen wordt bekender. *Chris Vleugels* gaat resoluut voor de tweede verklaring. Het stijgende aantal klachten in de sport is ook te danken aan een betere inbedding van de aanspreekpunten integriteit en de meldpunten, een stijging van het bewustzijn en een daling van het taboe. Mensen worden zich ook beter bewust van het recht op vergeten te worden. Cyberpesten is een groot probleem en het KRC betreurt dat organisaties zoals scholen dat buiten hun bevoegdheid verklaren. Het gaat nochtans over hun leerlingen.

Caroline Vrijens verklaart verder dat het KRC een rechter niet kan verplichten om een kind te horen. In principe moet de familierechtbank een kind ouder dan twaalf jaar altijd horen, jongere kinderen enkel als ze dat zelf vragen, maar dat wordt niet gecontroleerd. Het KRC adviseerde een jongen van tien jaar die ondanks erom gevraagd te hebben niet gehoord werd, de rechter een brief te schrijven. Die rechter heeft daar nooit op geantwoord. Veel rechters doen hun best, maar uit de klachten blijkt dat jonge kinderen vaak niet gehoord worden. Daarom adviseert het KRC om voorrang te geven aan bemiddeling vooraf. Bij bemiddeling is de kans groter dat de ware wil van het kind naar boven komt. Wat jonge kinderen te zeggen hebben wordt al te vaak afgedaan als loutere beïnvloeding door één ouder.

Doorgaans hebben ook jonge kinderen de kracht om op te komen voor hun eigen mening. Het KRC kan enkel de rechters en de jeugdadvocatuur daarvoor sensibiliseren. In individuele zaken kan het niet meer doen dan advies geven.

Leen Ackaert geeft mee dat het sluiten van speelpleinen een uitloper is van de manier waarop lokale besturen kijken naar het recht op spel. Samen met andere organisaties adviseert het KRC hen een weefsel van speelruimtes, namelijk kleinere speelruimtes, verspreid over de stad of de gemeente, zodat het lawaai verdeeld wordt. Het bevordert de mobiliteitsautonomie van de kinderen en maakt het ook mogelijk een grotere variatie te brengen in de speelmogelijkheden. Eerder dan de juridische weg, pleit het KRC steevast voor een aanpak van overleg en planning, door deskundige organisaties als Kind & Samenleving maar ook buurtbewoners te betrekken bij de planning van openbare ruimtes, naar analogie van wat minister Benjamin Dalle 'ruimte van 8 tot 88' noemt.

Chris Vleugels benadrukt dat de sportsector zelf een eerstelijnsklachtensysteem heeft. Daarbij komt nog dat deze sector de laatste jaren sterk heeft ingezet op gezond en ethisch sporten met een grote dynamiek in federaties en clubs tot gevolg. Bij de weliswaar beperkte klachten over dat onderwerp, zowel van clubs als van kinderen, jongeren en ouders, verwijst het KRC dan ook altijd in eerste instantie door naar de aanspreekpunten integriteit van de organisaties. Het volgt de klacht wel op. Chris Vleugels merkt een algemene tevredenheid over die aanspreekpunten integriteit. Het is zeker zo dat luisteren naar kinderen en jongeren en daar passend belang aan te hechten altijd nog beter kan, maar dat geldt voor zowat alle beleidsvlakken.

Meldingen gaan over transfers van zowel jonge kinderen als tieners, doorgaans in de brede sport, af en toe in meer professionele clubs. Het kan gaan over ploeg- en individuele sporten, zoals atletiek. Bij een klacht over een atletiekploeg zag het kind zich gedwongen om aan te sluiten bij een Nederlandse club om zo een licentie te krijgen om hier wedstrijden te kunnen lopen. In een minderheid van de gevallen is het ploegbelang een factor: een ouder engageert zijn kind en door het weg te halen brengt hij de werking van een ploeg in het gedrang. Doorgaans zijn er echter voldoende spelers en is er geen risico op een na-aapeffect.

Er zijn meldingen van zeven-, achtjarigen die op een zomerkamp vriendjes maken en willen overstappen naar hun naburige voetbalclub, maar de termijn om een transfer aan te vragen, dus om zelf de jaarlijkse vrijheidsregeling aan te vragen, is voorbij. Dan is een samenwerking tussen clubs vereist. Voor de gevallen dat het mislukt, heeft Voetbal Vlaanderen de zogenaamde 'bruine transfer'. Dat is een tijdelijke overgang, aangevraagd door ouders en de ontvangende club, waarbij de huidige club moet motiveren waarom het kind niet mag vertrekken. Het KRC organiseerde een gesprek met verschillende federaties over deze kwestie.

Uitsluitingen uit sportclubs draaien vaak rond conflicten tussen ouders en de clubs. Er is in dat verband overigens sowieso een omslag merkbaar. Waar clubs voorheen in hun reglement vooral verwachtingen voor kinderen poneerden, bevat dit nu ook bepalingen voor coaches, voor ouders, voor supporters. De principes van positieve coaching, een evenwicht tussen gezond en ethisch sporten, vinden ingang. Heel af en toe wordt een kind met een beperking nog uitgesloten omdat de club daar onvoldoende mee om kan.

Zoals bij elk JKP heeft het KRC ook dit keer geparticipeerd aan de voorbereidingen onder leiding van de administratie, preciseert *Leen Ackaert*. In de vorige regeerperiode werd er een groot prioriteitendebat gehouden. De nieuwe minister wil nagaan of de vijf prioriteiten die toen vastgelegd werden, stroken met zijn keuzes. Hij heeft tal van organisaties daarover gesproken, waaronder het KRC. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt daarnaast om ook breder te kijken dan die vijf rechten.

Het label Kindvriendelijk aanvragen, heeft een financieel plaatje. In ruil krijgt de gemeente ondersteuning van de vzw Bataljong. Die begeleidt de gemeente om het integrale van het jeugdbeleid weerklank te laten vinden in de gemeentelijke planning. Na die procesmatige begeleiding oordeelt een jury of de gemeente het label krijgt. Niet elke gemeente haalt het, maar ondertussen zijn het er toch al vierentwintig. Ook andere beleidsinstrumenten zoals het decreet op de Buitenschoolse Kinderopvang kunnen een motor zijn om kindvriendelijkheid te veralgemenen.

3. Slotreplieken

3.1. Aanvullende vragen en opmerkingen van de leden

3.1.1. *Aanvullende tussenkomst van Tinne Rombouts*

Tinne Rombouts weet dat gemeenten die dat proces doormaakten heel wat geleerd hebben, onder andere een andere blik op besluitvorming. Daarbij kunnen ook het netwerk en het Vlaamse niveau helpen. Dat een gemeente beslist om kindvriendelijk te worden, is natuurlijk het beginpunt.

Minder prioriteiten voor het JKP is een bewuste keuze om het effect te vergroten. Het zou al heel wat betekenen als er op de vijf prioriteiten vooruitgang geboekt wordt, vooral in andere belendende beleidsdomeinen. Ze ging ervan uit dat het KRC die keuze steunt. Waarmee ze overigens niet gezegd wil hebben dat de andere rechten niet even belangrijk zijn. Ze oppert voorts de sectie van jeugdrecht.be die zich richt tot kinderen en jongeren op een of andere manier te koppelen aan WAT WAT zodat er één jongerenportaal is met betrouwbare informatie.

3.1.2. *Aanvullende tussenkomst van Freya Perdaens*

Freya Perdaens heeft vastgesteld dat men in Mechelen de grootste moeite heeft om kandidaten te vinden voor de Jeugdraad. Is dat een trend? Willen jongeren op andere manieren gehoord worden? Zo ja, hoe? Wat betreft het recht om vergeten te worden, informeert ze of het gemakkelijker wordt om beelden definitief van het internet te verwijderen.

3.1.3. *Aanvullende tussenkomst van Hannes Anaf*

Hannes Anaf ziet geen probleem in het afbakenen van vijf prioriteiten, mits er daaraan voldoende budget gekoppeld is. Als het KRC niet uitgenodigd wordt voor de bespreking van de beleidsnota met het JKP als argument, is hij er beducht voor dat enkel die prioriteiten in het vizier van het beleid zullen liggen.

Daarop inpikkend repliceert *Tinne Rombouts* dat de minister bij de bespreking van de beleidsnota tijdsdruk als reden gegeven heeft voor de beperkte participatie, dus zeker geen loutere verwijzing naar het JKP.

Hannes Anaf antwoordt daarop dat de Vlaamse Jeugdraad op de vraag om betrokken te worden bij de beleidsnota's, van verschillende ministers een mail gekregen heeft dat ze dat zouden worden bij het JKP, met dus de vijf prioriteiten.

3.1.4. *Aanvullende tussenkomst van Elisabeth Meuleman*

Elisabeth Meuleman vraagt of het KRC zich zal buigen over de rol van het beroepsgeheim, onder meer van CLB's, in het signaleren van mishandeling van kinderen. Dit naar aanleiding van de commotie die er recent is geweest rond een zware strafzaak.

3.2. Aanvullende antwoorden van de kinderrechtencommissaris

Caroline Vrijens stelt dat het KRC niet tegen de keuze van prioriteiten is, maar er gewoon wil op wijzen dat de andere rechten niet vergeten mogen worden. Wat jeugdrecht.be betreft, meent het KRC dat professionals ook ergens terecht moeten kunnen met hun vragen. Het onderdeel voor kinderen en jongeren aan WAT WAT koppelen, is technisch allicht niet zo moeilijk.

Leen Ackaert antwoordt dat kinderen het liefst gehoord worden over thema's die dicht bij hun leefwereld aanleunen, en waar ingrepen dus het gemakkelijkst als onrechtvaardig aanvoelen, bijvoorbeeld in het gezin, op school, in de jeugdhulp. Naast de jeugdraad beschikt een lokaal bestuur nog over tal van andere mogelijkheden om kinderen en jongeren te betrekken. Sommige steden experimenteren met buurtbudgetten met inspraak van kinderen. Jeugdleden worden van oudsher bevolkt met vertegenwoordigers uit het jeugdwerk. Het KRC heeft altijd gepleit voor een bredere invulling, bijvoorbeeld met kinderen die in een voorziening van de bijzondere jeugdzorg zitten. Een andere suggestie is nagaan welke klachten er bij de lokale ombudsman binnenkomen van kinderen en jongeren en dat op de agenda te plaatsen van de jeugdraad. Dat het enthousiasme daalt, kan ook betekenen dat er voordien te weinig gehoor gegeven werd aan de adviezen van de jeugdraad. Als aangetoond wordt dat een jeugdraad het verschil kan maken, zal dat zijn aantrekkingskracht vergroten.

Volgens *Chris Vleugels* bestaan er al procedures om beelden van het internet te halen, maar staan die nog in hun kinderschoenen. Het duurt soms heel lang. Als het KRC een dossier overmaakt aan de Gegevensbeschermingsautoriteit, krijgen de betrokkenen tijd om te reageren en daarna ook nog tijd om de beelden weg te halen. In tussentijd wordt er schade berokkend, bijvoorbeeld bij filmpjes over pesten of geweld. Voor daadkrachtige en snelle procedures is er nog werk aan de winkel. Op het Safer Internet Forum in Brussel bleek dat ook grote platformen als Facebook technologie willen inzetten die verhindert dat de beelden door iemand anders geüpload worden. Het is allicht een illusie dat beelden helemaal van het net kunnen verdwijnen. Nu kunnen ze immers nog gemakkelijk gekopieerd en verspreid worden zonder de oorspronkelijke link. Dit voorkomen vergt een combinatie van mediawijsheid bij de gebruiker en technologische beveiliging. Aan de universiteit van Antwerpen loopt een project voor een slimme chatbot. Die detecteert op basis van woorden dat een bericht kwetsend lijkt en vraagt de verzender of hij het bericht wel wil plaatsen. Dat kan dan echter enkel voor publieke fora, terwijl heel wat communicatie gebeurt in gesloten groepen.

Caroline Vrijens beaamt dat beroepsgeheim een complexe en gelaagde materie is. Academics, koepels en overheid buigen zich erover en sensibiliseren erover. Het beroepsgeheim is cruciaal voor het vertrouwen in hulpverleningsrelaties. Dat moet echter doorbroken worden als mensen, en zeker kinderen, in gevaar zijn. Ze verwijst voorts naar initiatieven als het Protocol van Moed, CO3-projecten, Family Justice Centers, die tot doel hebben een ketenaanpak, een samenwerking tussen welzijn, politie en justitie te bewerkstelligen, opdat informatie gedeeld wordt als mensen in gevaar zijn. Het KRC moet dat recht op integriteit mee opvolgen, zeker in individuele cases.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Jeremie VANEECKHOUT
Orry VAN DE WAUWER,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AVMD	audiovisuele mediadiensten
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CLW	Centrum Leren en Werken
ENOC	European Network of Ombudspersons for Children
ENYA	European Network of Young Advisors
JKP	jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan
KRC	Kinderrechtencommissariaat
SAM	steunpunt Mens en Samenleving
VN	Verenigde Naties
vzw	vereniging zonder winstoogmerk